

ผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้อื่นตามการรับรู้ของเหยื่อ

สุจิตตา ฤทธิมนตรี ปร.ด.(การพัฒนาสุขภาพชุมชน) อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
 โสภิตา ดาวสดใส พย.ม.(การพยาบาลชุมชน) พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลธัญญารักษ์ขอนแก่น
 ขวัญสุดา บุญทศ ปร.ด.(พยาบาลศาสตร์) อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
 ศรีัญญา ชาญสุข ปร.ด. (การพัฒนาสุขภาพชุมชน) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้อื่นตามการรับรู้ของเหยื่อ ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นเหยื่อผู้ได้รับผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้อื่นในชุมชนแห่งหนึ่งของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก เลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง เฉพาะผู้ที่มีความสนใจ และยินดีให้ข้อมูล จำนวน 50 คน ในช่วงเดือนมกราคม - มิถุนายน 2564 ใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลแบบวิเคราะห์แก่นสาระ

ข้อค้นพบจากการศึกษาพบว่าผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นเพศหญิง ร้อยละ 80.00 อายุเฉลี่ย 42.50 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 39.68 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 71.43 และอาชีพเกษตรกรร้อยละ 71.82 ส่วนการรับรู้ผลกระทบของเหยื่อจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้อื่น จำแนกเป็น 4 ประเด็นหลัก ดังนี้ 1) ด้านร่างกาย ได้แก่ การบาดเจ็บ เกิดบาดแผล การถูกทำร้าย ส่งผลให้เกิดการเจ็บป่วย เช่น ความดันโลหิตสูง 2) ด้านจิตใจอารมณ์ ได้แก่ ความเครียด ความกังวล ความรู้สึกท้อแท้ เซ็ง กลัว เบื่อหน่าย ปั่นคันทางจิตวิญญาณ เศร้า หวาดระแวง คิดทำร้ายตนเองและผู้อื่น 3) ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ สูญเสียทรัพย์สินเงินทอง สิ้นเปลืองค่ารักษาพยาบาล สูญเสียผลิตภาพ และสูญเสียค่าใช้จ่ายจากอุบัติเหตุ/ความรุนแรง การฟ้องร้องคดีความ การเป็นหนี้ชุมชน และ 4) ด้านสังคม ทั้งต่อผู้ได้รับผลกระทบเอง รวมทั้งครอบครัวและชุมชน ได้แก่ ความกลัว ขาดความไว้วางใจ การทะเลาะ ความขัดแย้ง ความรุนแรง การเลิกร้างกับคู่ครอง การเลียนแบบพฤติกรรม ขาดความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ภาวะดูแลซับซ้อน ทรัพย์สินของชุมชนเสียหาย กองทุนชุมชนขาดสภาพคล่อง และมลทินชุมชน

ผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้อื่นที่มีต่อเหยื่อ มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการดำรงชีวิตในทุกด้าน และเป็นปัญหาที่ชุกชอนในครัวเรือน ชุมชน ที่มีความรุนแรงและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องดำเนินการคัดกรองเพื่อป้องกันการเกิดนักดื่มหน้าใหม่ ลดความรุนแรง เรื้อรัง ลดความสูญเสีย เพื่อสร้างเสริมสุขภาวะที่ดีของประชาชน

คำสำคัญ: เครื่องดื่มแอลกอฮอล์, ผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์, การรับรู้ของเหยื่อ

The Harmful Impacts of Other People Drinking Alcohol by The Perception of Victims

Sujitta Ritmontree, Ph.D., Lecturer, Faculty of Nursing, RoiEt Rajabhat University

Sopida Daosodsai, M.N.S., Special-Skill Professional Nurse, Thunyarak Khon Kaen Hospital

Kwansuda Boontoch, Ph.D., Lecturer, Faculty of Nursing, Khon Kaen University

Sarinya Chansuk, Ph.D., Assistant Professor, Faculty of Nursing, Udon Thani Rajabhat University

Abstract

This qualitative research aimed to explore harmful impacts of other people drinking alcohol by the perception of victims. Key informants were the victims who received the results from the other drinking alcohol in a province of Northeast, Thailand. Data were collected by in-depth interview guideline. The fifty informants were selected purposively, only those who were voluntary and willing to provide information during January-June 2021. Data analysis used the thematic analytical method.

The study's findings were that 80.00% of the key informants were female, the average age was 42.50 years old, 39.68% had primary school education, 71.43% were married, and 71.82% were in agricultural occupations. The harm impacts of the others drinking alcohol by the perception of the victims could be classified into four main issues: 1) physical aspects including wound, injury which effected to illness such as high blood pressure. 2) psychological aspects including stress, anxiety, discouragement, boredom, fear, burn out, spiritual tension, sadness, paranoid and self-harm and other harmful ideas. 3) economic aspects including loss of assets and money, loss of medical expenses, loss of productivity, loss of accident/violence expenses, litigation, and indebtedness with community. 4) social aspects which affected victims, families and communities including fear, mistrust, quarrels, conflicts, violence, divorce issues, behavior imitation, lack of life security, burden of redundant care, damage of community property, financial liquidity lack of community fund, and community stigma. The harmful impacts of the others drinking alcohol form the perception of the victims had relationship to daily life in all aspects above. It was a severe hidden problems in households and communities that tended to increase. Therefore, The Stakeholders needed to manage early screening and early detection of the problems early and coverage in order to reduce chronic violence and loss, moreover to promote the well-being of the people.

Keywords: Alcoholic beverages, Harmful impacts, other people drinking alcohol, Victim Perception

บทนำ (Introduction)

การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ก่อให้เกิดผลกระทบ ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะผู้ดื่มครอบครัวยุคนั้น¹ แต่ยังส่งผลกระทบต่อบุคคลอื่นๆ ที่ไม่ใช่ผู้ดื่มด้วย ทั้งสมาชิกในครอบครัว คนรอบข้าง เพื่อน คนในชุมชน เพื่อนร่วมงาน และคนอื่นๆ ที่ไม่รู้จักรัก² โดยลักษณะของผลกระทบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อผู้ไม่ดื่มมีทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ รวมไปถึงด้านการล่วงละเมิดคุกคามทางเพศ การเกิดอุบัติเหตุ ตลอดจน ภาระจากผลกระทบไม่ว่าจะเป็นภาระโรค ภาระของครอบครัวชุมชน ที่ต้องมาเยียวยา บำบัดรักษา สูญเสียค่าใช้จ่ายทางด้านเศรษฐกิจ สูญเสียงบประมาณ และเกิดอาชญากรรมรวมถึงอุบัติเหตุ นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบด้านลบมากมายต่อบุคคลรอบข้างตัวผู้ดื่มแม้จะไม่ได้ดื่มด้วยก็ตาม ซึ่งเรียกว่า ภัยหลั่มือสอง หรือภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มือสอง (Alcohol's harm to other)

องค์การอนามัยโลกได้ให้ความสำคัญต่อภัยเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มือสอง หรือ ผลกระทบของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อผู้ไม่ดื่ม (Harm to Other drinking; HTO) และถือเป็นประเด็นสำคัญหนึ่งในสี่กระแสหลักของหัวข้อการวิจัยที่มีศักยภาพสูงในการควบคุมปัญหาผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนั้นในการประชุมสมัชชาอนามัยโลก ครั้งที่ 64 ปี พ.ศ. 2553 เกียรติยศศาสตราจารย์การจัดการปัญหาแอลกอฮอล์ระดับโลก (WHO Global strategy to reduce the harmful use of alcohol) โดยให้ความสำคัญในการจัดการปัญหาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยระบุไว้ว่า “จำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการลดผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ต่อผู้อื่น และประชาชนที่เสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบ เช่น เด็ก กลุ่มวัยรุ่น สตรีวัยเจริญพันธุ์ หญิงตั้งครรภ์ และให้นมบุตร คนพื้นเมืองและชนกลุ่มน้อย รวมทั้งกลุ่มที่มีเศรษฐกิจทางสังคมต่ำ”³⁻⁴

จากการศึกษาผลกระทบการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีต่อผู้ไม่ดื่มในประเทศไทยพบว่า คนไทยผู้ไม่ดื่มได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจและเกิดความรู้สึกไม่ปลอดภัย ร้อยละ 79.8 ได้รับผลกระทบทางสังคมและผลต่อการดำเนินชีวิต ร้อยละ 42.0 ได้รับผลกระทบทางการเงินและสูญเสียทางเศรษฐศาสตร์ ร้อยละ 22.6 และ

ได้รับผลกระทบทางร่างกายหรือทางเพศร้อยละ 6.2 โดยเด็กและเยาวชนไทยได้รับผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนอื่นร้อยละ 24.6 หากมีประวัติการดื่มในครอบครัว ยิ่งเพิ่มโอกาสที่จะได้รับผลกระทบจากการดื่มของผู้อื่นสูงถึง 3.3 เท่า โดยจากการดื่มของพ่อแม่รวมถึงพ่อเลี้ยง แม่เลี้ยง มีจำนวนเท่ากับการได้รับผลกระทบจากการดื่มของคนในชุมชนหรือคนแปลกหน้าร้อยละ 5.7⁴ รวมทั้งมีรายงานผู้ได้รับอุบัติเหตุจราจรจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์โดยผู้อื่นร้อยละ 14.7 (คิดจากผู้ทราบสถานการณ์ดื่มเครื่องดื่มของคู่กรณี) สถานที่เกิดเหตุส่วนใหญ่เป็นบ้านตนเอง บ้านคนรู้จัก หรือสถานที่สาธารณะ⁵ และยังพบว่าลักษณะของภัยหลั่มือสองต่อชุมชน ได้แก่ การทะเลาะวิวาท อุบัติเหตุจราจร ความรู้สึกละอายใจตลอดจนชุมชนรู้สึกเดือดร้อนรำคาญ ระดับความรุนแรงของผลกระทบเป็นความรุนแรงเล็กน้อยถึงปานกลาง ได้แก่ การรบกวน การคุกคามด้วยคำพูด⁶

ตำบลดงลิง อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นพื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติดอย่างรุนแรง รวมไปถึงปัญหาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จากรายงานของกระทรวงสาธารณสุขซึ่งทำการคัดกรองเกี่ยวกับการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จำนวน 1,505 คน (ร้อยละ 18.43) ของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปจำนวน 8,162 คน พบว่าเป็นผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ 382 คน (ร้อยละ 25.38)⁷ ซึ่งในจำนวนนี้ได้ส่งผลกระทบต่อผู้ไม่ดื่มที่อยู่ในครัวเรือนและผู้อื่นในชุมชน ทั้งการทะเลาะ ช่มชู้ ทำร้ายร่างกายจนได้รับบาดเจ็บ เสียชีวิต เกิดอุบัติเหตุจราจรซึ่งลักษณะผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนอื่นที่มีต่อผู้ไม่ดื่มไม่มีบันทึกไว้เป็นหลักฐานที่ชัดเจน และปัญหานี้ยังไม่ถูกนำมาแก้ไข อีกทั้งจากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นพบว่าส่วนใหญ่เป็นการศึกษาในระดับกว้าง นำเสนอผลกระทบที่รุนแรง หากแต่อาจซ่อนผลกระทบที่ไม่รุนแรงแต่เรื้อรังในระดับตำบล ชุมชน จนเกิดผลกระทบที่รุนแรงในระดับประเทศได้ ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้อื่นครอบคลุมด้านร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจ และสังคมตามการรับรู้ของเหยื่อในพื้นที่ชุมชนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อดูแลช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบ รวมถึงการสร้างความตระหนักในการควบคุมป้องกันปัญหาที่เกิดจากการดื่มเครื่องดื่ม

แอลกอฮอล์ของคนในชุมชน โดยมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ (Objective)

เพื่อศึกษาผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้อื่นตามการรับรู้ของเหยื่อ

วิธีการวิจัย (Methods)

เพื่อให้เข้าใจโลกทัศน์และทำความเข้าใจประสบการณ์การรับรู้ของเหยื่อผู้ได้รับผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้อื่นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative Research) เป็นวิธีที่เหมาะสมด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้อื่นในการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative Research) เป็นวิธีที่เหมาะสมด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interviews) ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ได้รับผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้อื่นในพื้นที่ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษผลกระทบของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อผู้อื่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ที่สมัครใจและยินดีเข้าร่วมวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 5 กลุ่ม คือ กลุ่มคนในครัวเรือน เพื่อน เพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน และประชาชนในชุมชน หรือนายจ้างของผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์กลุ่มละ 10 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน หรือจนกว่าข้อมูลจะอิ่มตัว (data saturation)

เครื่องมือ (Tools)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแนวคำถามสัมภาษณ์ (interview guideline) ที่คณะผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมครอบคลุมประเด็นผลกระทบด้านร่างกาย จิตใจ เศรษฐกิจกิจและสังคม ตรวจสอบความตรงเนื้อหาของเครื่องมือโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพผู้บำบัดฟื้นฟูผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นักวิจัยเกี่ยวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และนักจิตวิทยาได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence: ICO) 0.93 นำแนวคำถามการสัมภาษณ์ไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก

การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

คณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองหลังจากประชุมชี้แจงรายละเอียดโครงการและฝึกทักษะการเก็บ

รวบรวมข้อมูลแก่ผู้ช่วยนักวิจัยก่อนไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อให้แนวทางการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ขออนุญาตดำเนินการเก็บข้อมูลกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล กำนัน และผู้ใหญ่บ้านและเข้าพื้นที่เพื่อทำความรู้จักกับอาสาสมัครประจำหมู่บ้านในพื้นที่และค้นหาผู้ให้ข้อมูลหลักตามเกณฑ์ที่กำหนดในงานวิจัย โดยประชาสัมพันธ์ชี้แจงวัตถุประสงค์ความเป็นมาของการศึกษา และขออาสาสมัครผู้ให้ข้อมูลหลักเข้าร่วมวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างใช้เวลาสัมภาษณ์ครั้งละ ประมาณ 60 นาทีต่อคน และผู้ให้ข้อมูลหลักเลือกสถานที่สะดวกในการสัมภาษณ์ โดยเก็บข้อมูลในช่วงเดือนมกราคม – มิถุนายน 2564

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data analysis)

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านระเบียบวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) โดยนักวิจัยทั้ง 4 คน ร่วมใช้กระบวนการตีความ ให้ความหมาย หาความเชื่อมโยงเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจต่อผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้อื่น ตามขั้นตอนดังนี้

- 1) อ่านทบทวนข้อมูลเพื่อเข้าใจความรู้สึกอย่างลึกซึ้ง
- 2) บริหารจัดการแยกข้อมูลอีกครั้ง
- 3) จัดหมวดหมู่ข้อมูล เปรียบเทียบความเหมือน ความต่างของข้อมูล
- 4) หาความสัมพันธ์ของข้อมูลในแต่ละประเภทของกลุ่มข้อมูล
- 5) อธิบายแบบแผน หัวเรื่องและประเภทของกลุ่มข้อมูล
- 6) ตีความและค้นหาความหมายของหัวเรื่องและประเภทข้อมูล

นอกจากนั้นยังมีการตรวจสอบแบบสามเส้า (Methodological triangulation) ในกลุ่มผู้วิจัย โดยด้านผู้เก็บรวบรวมข้อมูลตรวจสอบโดยการเปลี่ยนตัวผู้สัมภาษณ์หรือเก็บข้อมูลว่าข้อมูลจะเหมือนหรือแตกต่างกัน ด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต่างกันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน และด้านข้อมูล ตรวจสอบ เวลา แหล่งสถานที่ และแหล่งบุคคลที่แตกต่างกันโดยเน้นความหลากหลายทางคุณลักษณะของผู้ให้ข้อมูล การอิ่มตัวของข้อมูล⁸

จริยธรรมการวิจัย (Ethic consideration)

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง “การศึกษาผลกระทบของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อผู้อยู่ในจังหวัดกาฬสินธุ์” ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในคน จากสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด แห่งชาติบรมราชชนนี กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข เลขที่ 032/2563 ลงวันที่ 12 มิถุนายน 2563

ผลการวิจัย (Results)

อาสาสมัครในการวิจัย เป็นผู้ให้ข้อมูลหลักทั้ง 50 คนจากชุมชนแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งห่างจากตัวอำเภอประมาณ 15-20 กิโลเมตร ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 30-35 กิโลเมตร ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นเหยื่อจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้อื่น ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 80.00 อายุเฉลี่ย 42.50 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 39.68 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 71.43 มีสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน ร้อยละ 48.81 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด ร้อยละ 71.82 และนับถือศาสนาพุทธร้อยละ 100

ผลกระทบจากการดื่ม เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้อื่น: การรับรู้ของเหยื่อ

เหยื่อที่ได้รับผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้อื่น ได้ให้ข้อมูลผลกระทบที่ได้รับแยกเป็นประเด็น ผลกระทบด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ เศรษฐกิจ และสังคม ดังต่อไปนี้

1. ผลกระทบด้านร่างกาย

การได้รับผลกระทบด้านร่างกายของเหยื่อ จากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนอื่น เกิดในครอบครัวและจากสถานการณ์ในที่สาธารณะโดยเฉพาะงานบุญผลกระทบที่ได้รับ เหยื่อก็จะเกิดบาดเจ็บ บาดเจ็บ จากการถูกทำร้าย ส่งผลให้เหยื่อเกิดการเจ็บป่วยทางอ้อม เช่น ปวดศีรษะ มีความดันโลหิตสูงเพิ่มขึ้น และยังได้รับบาดเจ็บจากการถูกลูกหลงจากสถานการณ์ก่อความรุนแรงดังประเด็นต่อไปนี้

1.1 การได้รับบาดเจ็บจากผู้ดื่มที่เป็นคนในครอบครัว การทำร้ายร่างกายดังคำพูดต่อไปนี้

“เมามาก็มาอาละวาด ถ้าได้ตบเขาก็ตบตี ข้างตามตัว บ้างก็โดนปล้ำล้มชนขอบประตู จนหัวแตก ล่ำสุดก็เข้าตาโดนหมัดเต็มๆ ปวด เขียวไปหลายวัน” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับ

ที่ 24, วันที่ 23 มกราคม 2564)

“ตีแม่ ต่ำแม่ ถ้าแม่บ่ให้เงิน มันก็ตบตะ จันทบ้าน (ชาวบ้าน) ได้มาพาแม่อย่าง (การย่ำยาเป็นวิธีการรักษาสุขภาพวิธีหนึ่งของการแพทย์พื้นบ้านอีสาน ใช้รักษาผู้ป่วยที่ได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ ที่มีอาการเคล็ดขัดยอก ฟกช้ำดำเขียว และมีจุดเด่นในการแก้การเจ็บป่วยด้านระบบเลือดลม กล้ามเนื้อและเส้นเอ็น โดยช่วยให้เลือดลมในร่างกายไหลเวียนดี และป้องกันเลือดตกในหรือเลือดคั่งค้าง) ...แม่อดอันใจจนความดันขึ้น ไปวัดความดันเพื่อได้ (ครั้งไหน) กะสูงคือเก่า ..หมอเฟิ่น (เขา) ว่าแม่เครียด.....” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 4, วันที่ 9 มกราคม 2564)

1.2 การได้รับบาดเจ็บจากสถานการณ์ก่อความรุนแรงในที่สาธารณะการทำร้ายร่างกาย ตักกัน ได้รับลูกหลงดังคำพูดต่อไปนี้

“วันนั้นมึนแหม่ (รณโฆษา) ผมก็ยืนดูเขาเต้นอยู่ดีๆ ก็เหมือนมีอะไรมาทาบที่ด้านหลัง...เป็นท่อนไม้ลอยมาจากด้านหลัง ...เขาไม่ได้ตั้งใจที่จะทำผมหรอก แต่คู่อริที่เขามีเรื่องกันเขาผ่านมาทางด้านหลังผมพอดี ผมก็เลยช่วยโดนเข้าเต็มๆ ...มีรอยช้ำ ปวด อยู่หลายวัน” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 26, วันที่ 24 มกราคม 2564)

“มีงานบุญ ที่หมู่บ้าน ที่ผ่านมามีแนววัน (มหรสพ) กินเหล้าเมาตักกันกว่า 20 คน วุ่นวาย ..หนูเล่นหนี (วิ่งหนี) ไปเหยียบเศษแก้วเศษขวดเหล้าขวดเปีร่ที่เขาคิดกัน ได้เหยียบให้ 4 เข็ม...มีแผลหลายคน ดีแต่บ่พิการ (โชคดีที่ไม่พิการ) บ่ตาย (ไม่ตาย) ให้เป็นข่าวคือบ้านอื่น....” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 10, วันที่ 16 มกราคม 2564)

2. ผลกระทบด้านจิตใจ อารมณ์

นอกจากผลกระทบด้านสุขภาพกายแล้ว เหยื่อซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมดยังได้รับผลกระทบต่อจิตใจ อารมณ์ จากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนอื่น โดยเฉพาะคนในครอบครัว ซึ่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของเหยื่อเริ่มตั้งแต่ทุกครั้งที่คนในครอบครัวดื่มเพราะเป็นห่วงสุขภาพ รำคาญ โกรธ โมโห คับข้องขัดแย้งในจิตใจ กังวลกลัว และกลัวคนในครอบครัวถูกทำร้าย รู้สึกแค้น อาย เหนื่อย เบื่อ เกลียด ซึมเศร้า นอนไม่หลับ หวาดกลัว แบ่งเป็นประเด็นต่อไปนี้

2.1 ผลกระทบทางจิตใจที่เกิดจากคนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของคนในครอบครัว มีความเครียด รำคาญ โมโห ดังคำพูดต่อไปนี้

“...เครียด บ่สบายใจ (ไม่สบายใจ) ..เป็นห่วงเขา บ่อยากให้เขากินหลาย มันบ่ดีต่อไม้ (ใคร) เที่ย่านเขาถึกฆ่าถึกตี (ทั้งกลัวว่าเขาจะถูกฆ่าถูกตี) ยามเวลาเมามาไปว่า กวน (พูดกวน) เขา ย่าน (กลัว) เขาฆ่าเขาตี ย่านเขาซังเจ้าของ (กลัวเขาซังตัวเอง)...” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 46, วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2564)

“ถึงแม่เพิ่นบ่ทำร้ายไม้กะเฮ็ดให้หงุดหงิดรำคาญ ขอเงินไปกิน ขอบได้กะมากวน มาว่าโน่นว่ำนีแต่เรื่องบ่ดี . เรื่องบ่เป็นตามผิดกะผิดทะเลาะกัน..กะบ่อยากว่าอยากด่าดอกแต่มันรำคาญมันสุน...” (ถึงแม่เขาไม่ทำร้ายใคร แต่ก็ทำให้หงุดหงิดรำคาญขอเงินไปซื้อเหล้า ขอไม่ได้ก็มาวณ กวน.... มาพูดแต่เรื่องไม่ดี เรื่องที่มีควรผิดใจกันก็ผิดใจ ทะเลาะกัน...ก็ไม่อยากพูดอยากด่าว่า แต่ทำให้รำคาญ โมโห...) (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 32, วันที่ 30 มกราคม 2564)

“บางครั้งขอเงินไม่ให้ เขาก็โมโห ใส่อารมณ์ ชู่จะทำร้าย ทำลายข้าวของ กับเรากับคนรอบข้าง พูดจาหยาบคาย ดูถูก มักพูดแต่เรื่องเก่า เราก็กะเครียด กลัว รู้สึกแย่มากๆ แอบร้องไห้ นอนไม่หลับ....อายุชาวบ้านก็อายุจนอยากจะไปหาหมอเอายามากิน หรืออยากตายๆ ไป อยากรู้สึกไป” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 14, วันที่ 16 มกราคม 2564)

“เครียด เหนื่อย น้อยใจในโชคชะตา ต้องมาดูแล ควบคุมไม่ให้เขาไปก่อวณสร้างความรำคาญให้คนอื่น ... การงานก็ไม่เป็นอันจะทำ ต้องคอยมาเฝ้า มาดูแลไปไล่มาไล่... (ไปไหนมาไหน) กะคอยแต่พะวงเสียทั้งเงินทั้งเวลา เสียทั้งสุขภาพจิต เครียดจนนอนไม่หลับ ต้องได้กินจิตเวช (ยาคลายกังวล) เที่ย (ทั้ง) ความดันขึ้นต้องได้กินยา ความดันอีก บ่วยไปน้ากัน (ทำให้ป่วยไปด้วยกัน)...ย่าน ย่าน (กลัว) เป็นคือกันกับยายข้างบ้าน ลูกชายกินเหล้ากิน ยา (เสพยา) จนเป็นบ้า แม่ (หมายถึงยายคนข้างบ้าน) คืดนำ (คิดกังวล) จนเป็นบ้าควบคุมตนเองบ่ได้ ผู้ใหญ่บ้าน พาไปหาหมอจิตเวช ออกมากะ บ่เซา (ไม่หาย) ตอนนี” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 19, วันที่ 17 มกราคม 2564)

“..หวาดผว...นอนบ่หลับ...กินบ่แซบ... ถ้ามือใดเพิ่นกินเหล้ามา (วันไหนเขากินเหล้ามา) ต้องพาหลานไปนอนบ้านอื่น ไปนอนบ้านนำที่นำน้อง ย่าน (กลัว) มันทำบ่ดีกับหลานสาว... แม่ก็ต้องเฝ้าอยู่ตลอด บ่กล้าปล่อยไว้อยู่ผู้เดียว หลานอาบน้้ำมันกะลีไปเฮ็ด (ทำ) ก๊อๆ แก็กๆ แกวห้องน้ำ เพราะมันเคยลวนลามหลานสาว..ตอนนั้นดีแต่ว่าหลานมันเอ็นให้คนชอย (เรียกคนช่วย) ได้ทัน...แม่ทุกซัหลาย

ความดันกะขึ้นได้กินเที่ย (ทั้ง) ยาความดัน ยาจิตเวช...” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 35, วันที่ 31 มกราคม 2564)

“เมื่อนั้นจักมันเอาเหล้ามาแต่ใส (วันนั้นไม่รู้เขาเอาเหล้ามาจากไหน) เขาบอกว่าบ่ให้กิน อย่ากินหลาย เพราะเจ้าของกะบ่สบาย (ไม่สบาย) ย่านอาการกำเริบ มันกะบ่ฟัง กะว่าเฮดดำ ตาซังไล่เฮา ...เอามือตีไล่ลิ้นเฮา..แลนหนีไปหาลื้ออยู่หม่องอื่น ผู้ใด (ใคร) กะบ่กล้าเข้าใกล้ ได้เอ็น (เรียก) ตำรวจมาชอยว่า (มาช่วยเจรจา) แต่กะบ่ได้จับไปเข้าคุกเข้าตะรางดอก เพราะเขารู้ว่ามันบ้า ” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 15, วันที่ 16 มกราคม 2564)

2.2 ผลกระทบทางจิตใจที่เกิดจากคนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของ เพื่อบ้าน หรือคนในชุมชน หรือคนอื่นที่ไม่รู้จัก ทำให้รู้สึก เซ็ง เปื่อ รำคาญ เกลียด กลัว หดหู่ จิตตก ดังคำพูดต่อไปนี้

“แค่เดินผ่านก็กลัว แม่เขาจะไม่เมา ก็กลัว ไม่ชอบคนพูดจาโอ้อวด ...เกลียด ไม่อยากแม้แต่จะเห็นหน้า...กลัวไม่ปลอดภัย โดยเฉพาะเราเป็นผู้หญิง เมื่อเขาคิดไม่ดีกับเรายิ่งมีข่าวในทุกๆ วัน ...อื้อ ..ไม่อยากคิด” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 21, วันที่ 23 มกราคม 2564)

“หดหู่ จิตตก ขนาดเราเป็นคนข้างบ้านเขายังรู้สึกว่าย่ำ ฝั่วกะกิน เมียกะกิน ว่ากัน (พูดคุยกัน) เสียดังแล้ว ทะเลาะกัน ตีกัน พาลไปด่าลูก ตีลูก ลูกกะให้แซวซะ (ร้องไห้เสียงดัง) เฮากะเหลือโดน (สงสาร) เด็กน้อย ..แล้วกะเล็กกัน (เล็กร่างกัน)...บ่ทันโดน (ไม่นาน) บ่พอควว (ไม่นาน) กะกลับคืนมาเอากันใหม่ (มาอยู่ด้วยกันใหม่)...” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 44, วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2564)

“...เขากินเหล้าแล้วไปนั่งคุยอยู่บ้านคนอื่น ...พูดจา ลวนลามหนูให้คนอื่นฟัง พอตอนกลางคืนก็มาเดินวนเวียน ตะโกนอยู่รั้วบ้าน ..กลัวมากยิ่งขึ้นวันไหนอยู่คนเดียว..จนต้องได้เอากล้องวงจรปิดมาติดตั้งไว้” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 41, วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2564)

“..คือเห็นเพื่อนร่วมงานดื่มเหล้า คงสุขภาพร่างกาย ไม่พร้อมที่จะร่วมปฏิบัติงาน เราารู้สึกเซ็งเลย ต้องเป็นฉันทน์ ที่ต้องรับผิดชอบทำงานแทนเขา เป็นฉันทน์อีกแล้ว...ทำให้เกิดอารมณ์ที่เครียดในวันนั้น ซึ่งก็เคยบอก เคยตักเตือนแล้วทำเหมือนเดิม บางครั้งไม่อยากจะพูดด้วย...บอกหลายครั้งแล้ว ก็ไม่ดีขึ้น ...เปื่อ ..” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 33, วันที่ 31 มกราคม 2564)

3. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

เมื่อพิจารณาผลกระทบจากการตีเครื่องตี แอลกอฮอล์ของคนอื่นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมดยอมรับว่า ได้รับผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจตั้งแต่ต้นน้อยไปจนถึงมาก ตั้งแต่การซื้อเครื่องตีแอลกอฮอล์มาตี ค่ารักษาพยาบาล ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปใช้ที่เกี่ยวข้อง การสูญเสียผลิตภาพ การสูญเสียจากอุบัติเหตุจราจร ค่าใช้จ่ายการบังคับใช้กฎหมายและการฟ้องร้องคดีความทั้งของผู้ตีเครื่องตี แอลกอฮอล์และผู้ได้รับผลกระทบที่ไม่ได้ตี เป็นหนี้สิน คนในครอบครัวได้หาเงินมาชดเชยแทน ด้วยการจำนอง จำนำ ขายทรัพย์สิน ภายในครอบครัวมาใช้หนี้สินให้ เผาส่งของ และเผาบ้านตัวเอง ดังคำพูดของผู้ให้ข้อมูลหลักต่อไปนี้

“...แต่เสียเงินค่าซื้อเหล้ากะพอแวง (มากพอ) แล้ว .. ขอทุกมือ ยี่สิบบาทแวน สามสิบบาทแวน ...เงินสิให้หลานไป โรงเรียนกะบ่มี ต้องเอาให้ค่าเหล้าพอใหญ่..ขอได้กะไป เซ็น (ซื้อเชื้อ) ไว้ยู่ร้านค้า กะได้ขายข้าวอยู่แล้วไปจ่ายค่า เหล้าให้ปีหนึ่งรวมแล้วเฉพาะค่าเหล้ากะประมาณสองถึง สามหมื่นได้...” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 15, วันที่ 16 มกราคม 2564)

“ไปเฮ็ดงานมาได้แทนที่จะให้ลูกให้เมีย ใช้อยู่ใช้กิน กะหมดตั้งแต่ยังบ่ทันได้เข้าบ้าน...ไปเฮ็ดงานกะเซ็น (ซื้อ เชื้อ) เขาไว้ เบิกล่วงหน้าไว้ งานแล้วเงินออกเขากะหัก เอา...หมดแต่ค่าเหล้ากะเกือบแสน.. ” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 40, วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2564)

“ขอเงินบ่ได้ ถูกจุ่มถูกฮ้ายตุ้ (โดนบ่นโดนดบอย) มัน กะลัก (เขาก็เลยขโมย) เอาของอยู่เฮือน (บ้าน) ไปขาย ลัก (ขโมย) ผ้าไหม สร้อยทอง ออมสินลูกหลานกะเอาไป เอา ข้าวอยู่แล้ว (ยุ่งข้าว) ลักเงิน (ขโมยเงิน) เสีย (ช้อน) ไว้ หม่องได้ (ตรงไหน ที่ไหน) มันกะหาพ้อ (เขาก็หาเจอ)...เอา ฮอด (แม้กระทั่ง) ไททศน์ไปขายจนบ่มีไททศน์เบ้ง (ดู).. ครั้งล่าสุดนี้..โยนโทรศัพท์ฟุ้งซื้อมาใหม่หมื่นกว่าบาท ฟุ้ง แดกละเอียดิบ ปีนี้ 3 เครื่องแล้ว (ปีนี้โทรศัพท์แตกพังไป แล้ว 3 เครื่อง)...” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 45, วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2564)

“..ได้ขายข้าวอยู่แล้ว (ยุ่งข้าว) ไปจ่ายค่าเหล้า ให้..” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 19, วันที่ 17 มกราคม 2564)

“..เอานาไปจำ (จำนอง) เพราะเอาเงินไปช่วยหลาน หลานกินเหล้าแล้วขับรถไปชนเขา จ่ายค่าทำศพให้เขาแสน หกหมื่น....แล้วก็ต้องมาเสียค่ารักษาพยาบาลให้ตัวเขาอีก ...

มิหนำซ้ำไปทำงานไม่ได้ หาเงินไม่ได้ แม่เขาก็ไม่ได้ทำงาน ต้องเสียเวลา ทำมาหากินมาเผื่อเขาอีก ...” (ผู้ให้ข้อมูล ลำดับที่ 1, วันที่ 9 มกราคม 2564)

“...กินเหล้าเมามา บ่ (ไม่) เห็นแม่อยู่เฮือน (บ้าน) คิดว่าแม่เกลียดชัง บ่ฮักเจ้าของ (ไม่รักเขา) แม่หนีเจ้าของ ไป (แม่หนีจากเขาไป) กะเผาส่งของ เผาเสื้อผ้า หลายครั้ง หนักสุดกะเผาบ้านจนบ่มีหม่องอยู่ (ที่อยู่) ...นี่ก็เป็นบ้าน (บ้านหลังที่อยู่อาศัยตอนนี้) ที่ผู้ใหญ่บ้านชาวบ้านเพิ่นมา ช่วยสร้างให้ใหม่ ” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 29, วันที่ 30 มกราคม 2564)

นอกจากจะสูญเสียทรัพย์สินที่เป็นเงินแล้ว ยัง สูญเสียเศรษฐกิจเกี่ยวกับเวลาและผลผลิตของงาน

“...เสียเวลาเสียงาน มีผลกระทบในส่วนการทำงาน คือเวลามอบหมายงาน ก็ทำไม่สำเร็จตามที่บอก เป็นการ สะสมงาน...ต้องได้ให้คนอื่นเขามาทำแทน ...และคนทำแทน เขาก็เสียเวลาเสียความรู้สึกของเขาด้วย ..บางทีเราก็ดูให้ ค่าจ้างคนที่ทำแทน ...เป็นการเสียค่าจ้าง เสียเงิน ซ้ำซ้อน” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 38, วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2564)

“ขับรถมอเตอร์ไซด์ล้ม ได้พาไปโรงพยาบาล เสียค่า รถ ค่าข้าวค่าน้ำกับผู้ป่วยไปนำ (คนที่พาไป) ทั้งเวียก (งาน) ไปนอนเผื่อที่โรงพยาบาล ทุกอย่างก็ได้จ่ายหมด ..เสีย ค่าอาหารการกินที่พาผู้เผื่อไปสอนขวัญ (พิธีเรียกขวัญคน ป่วย หรือคนที่ประสบอุบัติเหตุ เป็นความเชื่อของคนอีสาน) (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 9, วันที่ 16 มกราคม 2564)

4. ผลกระทบด้านสังคม

ผลกระทบด้านสังคม แล้วจะพบว่าเกิดผลกระทบต่อ ตัวเหยื่อหรือผู้ให้ข้อมูลหลัก ครอบครัว และผลกระทบด้าน สังคมต่อชุมชน ดังต่อไปนี้

4.1 ผลกระทบด้านสังคมต่อผู้ให้ข้อมูลหลักและ ครอบครัวได้แก่ ถูกสังคมรังเกียจ ได้รับการตำหนิ ด่า คนอื่นมองว่าเป็นครอบครัวคนชื้อเหล้า ชื้อขโมย ขาดความ ไว้วางใจมีระยะห่างทางสังคม ถูกตัดสินโทษทางสังคม ดัง คำพูดต่อไปนี้

“..เขารังเกียจ ไทบ้านเพิ่น (เขา) รังเกียจเขาว่าเขา (เรา) เป็นคนเฮือนเดียวกันกะคนกินเหล้ามันลัษณะลัษณะกัน.. เพิ่นกะบ่ค่อยอยากเว้านา...เขาเมาแล้วขับรถเสี่ยงดัง..หรือ ตะโกนร้องเสียงดัง รบกวน ชาวบ้าน ชาวบ้านก็ตะโกนร้อง ด่า ..ด่าถึงพ้อแม้ว่าไม่บอกไม่สอน..บางครั้งเขาก็โยนก้อน หิน โยนไม้มาบ้านเรา ...กลัวนะ กลัว อาย.. รอบ

ด้าน..” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 37, วันที่ 31 มกราคม 2564)

“เวลาครอบครัวไม่มีเงิน จะไปเซ็น (ชื่อเชื้อ) ของใช้ที่จำเป็นที่ร้านค้ากองทุนหมู่บ้าน เขาก็ไม่ให้เซ็นไว้..เขาก็บอกว่าให้มาจ่ายเงินค่าเหล้าของผัวเจ้า...ของลูกเจ้าก่อน (สามีคุณ ลูกคุณ)..เราไม่มีไปจ่าย..คนของเราก็ก็น่าจะทำร้ายเขา..คณะกรรมการก็เลยห้ามไม่ให้คนของเราไปใกล้กองทุน ถ้าไป แล้วเขาจะตัดสิทธิต่างๆ ซึ่งเราก็กังขาคติไม่โดนตัดสิทธิต่างๆ เหมือนสองสามครอบครัวในหมู่บ้านเรา ” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 20, วันที่ 23 มกราคม 2564)

นอกจากนั้น เมื่อคนดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในครอบครัวใช้ความรุนแรง ผู้ได้รับผลกระทบบางรายมีพฤติกรรมประชดประชันด้วยการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์แล้วเกิดการทะเลาะ กล่าวโทษกัน พุดจาหยาบคาย ใช้ความรุนแรง เด็กและเยาวชนที่อยู่ในครอบครัวเดียวกันกับผู้ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ได้เห็นเรียนรู้ เกิดการเลียนแบบพฤติกรรม ก้าวร้าว พุดจาหยาบคาย ทดลองดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ตามงานบุญเทศกาล ดังคำพูดต่อไปนี้

“..พ่อแม่กินเหล้าผัดกันเอง โทษกัน ภู-มิ่ง ลูก (เด็กอายุ 11 ปี) ได้ยินได้เห็นเรียนรู้เลียนแบบพฤติกรรมพ่อแม่ทุกเมื่อจะเว้ายาก (บอกสอนไม่ได้) ก้าวร้าว เว้าหยาบคาย ยายนี้บอกสอนไม่ได้ เล่นเกมส์ ไม่ไปโรงเรียน..กินฮอตเบียร์ เต้นอยู่หน้ารถแห่ (รถโฆษณา)...ยายก็ต้องได้ดูแลทั้ง พ่อแม่เขา ลูกเขาน่า ..จักเป็นกรรมของยาย (ไม่รู้เป็นกรรมอะไร)” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 31, วันที่ 30 มกราคม 2564)

4.2 ผลกระทบด้านสังคมที่มีต่อชุมชนผู้ให้ข้อมูลหลักให้ข้อมูลตรงกันว่า ผลกระทบด้านสังคมที่เกิดขึ้นในชุมชน ได้แก่ คนในชุมชน เกิดความรำคาญ หวาดกลัว ขาดความมั่นคงปลอดภัย ต้องคอยเฝ้าระวังอันตรายที่อาจจะเกิดกับลูกหลานจนไม่ได้ทำงาน ขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เกิดปัญหาหลักขโมยการทะเลาะวิวาทของคนในชุมชน จนใช้ความรุนแรงตั้งแต่ระดับเล็กน้อยถึงรุนแรงมาก จนถึงขั้นเสียชีวิต นอกจากนี้ชุมชนยังสูญเสียทรัพยากรสินสาธารณะ ชุมชนขาดสภาพคล่อง ชุมชนได้รับมลทินดังคำพูดต่อไปนี้

“..ลัก (ขโมย) ของอยู่เฮือน (บ้าน) บ่พอ มาลักฮอดของอยู่วัด ลัก (ขโมย) เงินบริจาคในวัด” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 2, วันที่ 9 มกราคม 2564)

“..เมาแล้วขับรถเร็ว เสียงดัง เรากลัวลูกหลง กลัวมาชนเรา ชนคนอื่น ลูกหลานเดินตามถนน ..เกิดอุบัติเหตุ...

เด็กน้อย (เด็กเล็ก) ในชุมชนวิ่งผ่าน เขาก็ใช้ให้เด็กไปซื้อเหล้าให้ ถ้าเด็กไม่ไปก็ บังคับว่าจะทำร้าย ..เด็กกลัวก็ต้องไปพอไป ร้านค้าเขาก็รู้ว่าไม่ขายเหล้าให้กับเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ยิ่งเพิ่มความกลัวให้กับเด็กอีก ” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 11, วันที่ 16 มกราคม 2564)

“..อยากกินเหล้ามาขอเงินกับคนในชุมชน ขอไม่ได้ก็ด่า ชูจะทำร้าย ต้องเฝ้าระวังลูกหลานตัวเองคน เพื่อป้ได้รับอันตรายจากคนเหล่านี้นจนได้เกิดการเฮ็ดงาน เป็นชิ้นเป็นตอน (ไม่ทำงานเป็นกิจจะลักษณะ).....เมื่อครอบครัวอื่น เฮือนอื่นมีงาน ก็ไปดื่ม ไปก่อกวน วุ่นวาย ทำให้งานบรรยากาศงานเขาเสียหาย ข้าวของเสียหาย..งานเขาบ่มีเหล้า ก็ไปบังคับให้เขาหามาให้ ถ้าไม่หามาให้ก็ก่อกวนแหกที่ทำงาน ..” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 47, วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2564)

“ .. มาเซ็น (ชื่อเชื้อ) เหล้าไว้ (ขอกินก่อนแล้วจะมาจ่ายทีหลัง) เราก็ก็น่าจะให้ก็ปฏิเสธทุกครั้ง แต่เขาก็มาข่มขู่จะทำร้าย จะเผาบ้าน บางที่อยู่คนเดียวเราก็ก็น่า ก็เลยต้องให้...ร้านค้ากองทุน..เดือดร้อนเหมือนกันไปเซ็น (ชื่อเชื้อ) เหล้าไว้ก็ไม่ว่า..กองทุนก็ไม่มีเงินทุนหมุนเวียนในร้านกองทุน..เงินที่จะไปซื้อของมาขายในกองทุนก็ไม่มี..สิ้นปีมาไม่มีเงินปันผลกะเดือดร้อนชาวบ้าน..” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 22, วันที่ 23 มกราคม 2564)

“..พูดเสียงดัง โวยวาย ด่า คนนั้นคนนี้... เห็นผู้ว่าผู้หญิงเด็กน้อย กะเว้าลวนลาม ...ชาวบ้านก็ย่าน (กลัว) เขาจะทำร้าย ทำร้ายคนอื่น..กลางคากลางคืนก็ผวา นอนไม่หลับ ลักหน้อยหนึ่งกะได้ยินเสียงด่ากัน ตีกัน โยนข้าวของปาก่อนหินใส่บ้านคนอื่น ..ทั้ง รำคาญ ย่าน (กลัว) หวาดระแวง ซัง (เกลียด) บางครั้งรู้สึกซังทั้งครอบครัว...คนบ้านอื่น เขาก็ก้าวหมู่บ้านเราเป็นหมู่บ้านมีปัญหา หมู่บ้านอาชญากรรม ไม่กล้าให้ลูกหลานมาหมู่บ้านเรา ..” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 27, วันที่ 24 มกราคม 2564)

“ ..มีงานบุญ ที่หมู่บ้าน ..เดือนร้อนพ่อแม่ต้องมาเฝ้าลูกตัวเอง (เฝ้าระวัง) เพราะกลัวว่ากินเหล้าแล้วจะตีกัน เพราะมีงานครั้งไหน ไม่มีเลยที่ไม่ตีกัน ...พอลักหน้อยก็เออละ วุ่นวายตีกันกว่า 20 ชาวบ้านวิ่งหนีกันเพราะกลัวทั้งกลัวตัวเองได้รับบาดเจ็บและยังห่วงยังกังวลว่าคนที่มาด้วยจะได้รับอันตรายผู้ใหญ่บ้าน อพพร...กรรมการหมู่บ้านมาช่วยกันห้าม ก็โดนลูกหลง บาดเจ็บมีแผล ..เดือนร้อนต้องพาไปหาหมอที่อนามัยอีก หมอที่อนามัยแทนที่จะได้

พักผ่อนก็ต้องมาดูแลทำแผลตอนดึกๆได้ปิดงานก่อนกำหนด ไม่คุ้มค่าจ้างงวหมอลำ...ต้องได้มาเคลียร์สถานการณ์มาเคลียร์ปัญหาของลูกบ้านอีก เสียเวลาไม่ได้ไปทำการงานอื่นที่จำเป็น...ชาวบ้านก็ต้องลำบากเสียเวลา เสียโอกาสดีๆ ที่จะต้องไปทำอย่างอื่นต้องมาช่วยกันเก็บขวดทำความสะอาดเศษแก้ว ขวดแตกที่ใช้ดีกัน...ฆ่ากันตาย” (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 5, วันที่ 10 มกราคม 2564)

อภิปรายผล (Discussion)

การศึกษาในครั้งนี้พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เป็นผู้หญิงสอดคล้องกับการศึกษาในสหรัฐอเมริกาพบว่าผู้หญิงมักได้รับผลกระทบจากการตีมาจากคนในครอบครัว คู่รัก หรือสามี ส่วนผู้ชายมักได้รับผลกระทบจากคนที่ไม่รู้จักมากกว่า⁹ โดยผลกระทบด้านร่างกายได้แก่การบาดเจ็บ บาดแผลจากการที่ผู้ตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ทำร้าย หรือผู้ตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ทำร้ายคนอื่นคนแต่พลาตมาถูกคนอื่น การที่ต้องอาศัยอยู่ร่วมบ้านหรือร่วมชุมชนกับผู้ตีเครื่องตีแอลกอฮอล์เป็นประจำ แม้บางรายไม่ได้รับผลกระทบโดยตรงแต่ยังได้รับผลกระทบทางอ้อม จากความเครียดที่กังวลใจจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย เกิดภาวะความดันโลหิตสูง ปวดแสบท้อง ปวดศีรษะ โรคกระเพาะอาหาร และอื่นๆ เช่นเดียวกับการศึกษาของทานตะวัน สุรเดชาสกุล¹⁰ ที่พบว่า เหยื่อได้รับความรุนแรงจากการทำร้ายร่างกายจากคนที่ตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 29.00 และคนที่ตียอมรับว่าทำร้ายคนใกล้ชิด ร้อยละ 44.00 เมื่อโมโห และเมาสุรา¹⁰ รวมถึงมีพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว¹¹⁻¹² รวมทั้งเกิดผลกระทบต่อเด็กพบว่าเด็กที่ดูถูกดูแคลิ หรือทำร้าย จากคนที่ตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ในครอบครัว ร้อยละ 1.7¹³

ผลกระทบทางด้านจิตใจ อารมณ์ จากการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของคนอื่นโดยเฉพาะคนในครอบครัว ซึ่งเกิดผลกระทบต่อสุขภาพจิต เริ่มตั้งแต่เกิดความทุกข์ใจที่คนในครอบครัวตีเพราะเป็นห่วงสุขภาพ ราคาญ โกรธ โมโห คับข้องใจ ขัดแย้งใจ กังวล กลัว และกลัวคนในครอบครัวถูกทำร้าย รู้สึกแย่ อาย เหนื่อย เปื่อ เกลียด ซึมเศร้า นอนไม่หลับ หวาดกลัว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาก่อนหน้านี้^{5,10,13-15} โดยผลกระทบต่างๆ เหล่านี้ล้วนแต่มีความเชื่อมโยงกัน

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ เสียทรัพย์สินเงินทองเพราะผู้ได้รับผลกระทบส่วนใหญ่เป็นบุคคลในครอบครัวสอดคล้องกับการศึกษาของกนกวรรณ จังอินทร์ และสมเดช พินิจสุนทร¹⁵ ที่พบว่า ครอบครัวได้รับผลกระทบจากการตีแอลกอฮอล์ของผู้ป่วยที่ตีแอลกอฮอล์ในด้านเศรษฐกิจมากที่สุด ร้อยละ 84.00 โดยร้อยละ 37.00 ขาดคนช่วยทำงานในครอบครัวและร้อยละ 27.80¹⁵ พบปัญหาทางการเงินของครอบครัวจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซื้อเครื่องตีแอลกอฮอล์เสียค่ารักษาพยาบาลที่เกิดจากการเจ็บป่วยจากการได้รับผลกระทบจากการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ของคนอื่นซึ่งในการวิจัยมีข้อจำกัดในการเก็บรวบรวมข้อมูล จึงไม่ได้ค่าประมาณการค่ารักษาที่ชัดเจน¹⁶ นอกจากนั้นเหยื่อยังสูญเสียผลิตภาพที่เกิดจากการเจ็บป่วย การได้รับบาดเจ็บไม่สามารถไปทำงานได้ หรือเกิดจากไม่ได้ไปทำงานเพราะจะต้องอยู่เฝ้าดูแลผู้ตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ที่ได้รับผลกระทบจากการตีของตัวเองและเพื่อดูแลไม่ให้เขาได้ไปทำร้ายหรือสร้างความเสียหายให้กับคนอื่น โดยข้อมูลล่าสุดชี้ว่าจังหวัดที่มีความชุกของผู้ที่ได้รับผลกระทบต่อการทำงานจากการตีสุราของตนเองหรือผู้อื่นส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ¹⁷ หากพิจารณาว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในครอบครัวจะพบว่ามีความสอดคล้องกับการศึกษาของ สุจิตตา ฤทธิมนตร์¹⁸ ที่พบว่าค่าใช้จ่ายจากการสูญเสียผลิตภาพของคนที่ตีเครื่องตีแอลกอฮอล์มีสูงถึง 159,430 บาทต่อปี โดยผู้ดูแลผู้ตีเครื่องตีแอลกอฮอล์เสียค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการสูญเสียรายได้เพราะต้องขาดงานมาดูแลผู้ตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ สูญเสียค่ารักษาโรคที่เกิดจากการตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ทางอ้อม ได้แก่ ค่าเดินทางไปรักษาค่าอาหาร สูญเสียค่าใช้จ่ายจากอุบัติเหตุ/ความรุนแรง เสียค่าใช้จ่ายการฟ้องร้องคดีความ รวมถึงการเป็นหนี้ชุมชน คือ ผู้ตีเครื่องตีแอลกอฮอล์ไปตี หรือไปซื้อเครื่องตีแอลกอฮอล์ไว้ที่ร้านค้าชุมชน กองทุนหมู่บ้าน แต่ยังไม่ได้จ่ายเงิน ทำให้ผู้ได้รับผลกระทบที่เป็นบุคคลในครอบครัวได้เป็นหนี้ไปด้วยซึ่งเป็นข้อค้นพบที่แตกต่างจากการศึกษาก่อนหน้า¹⁵⁻¹⁸

ผลกระทบด้านสังคม ได้แก่ ถูกรังเกียจ ได้รับการตำหนิ ด่า คนอื่นมองว่าเป็นครอบครัวคนชั่วเล้า ชั้ขโมย ขาดความไว้วางใจ มีระยะห่างทางสังคม ถูกตัดสิทธิทางสังคม คนในชุมชน เกิดความรำคาญ หวาดกลัว ขาดความ

มันคงปลอดภัย ต้องคอยเฝ้าระวังอันตรายที่อาจจะเกิดกับลูกหลานจนไม่ได้ทำงาน ขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน เกิดปัญหาหลักขโมย การทะเลาะวิวาทของคนในชุมชน จนถึงการใช้ความรุนแรงตั้งแต่ระดับเล็กน้อยถึงรุนแรงมาก จนถึงขั้นเสียชีวิต สอดคล้องกับการศึกษาของ Waleewong¹⁹ ที่พบว่า การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยหลักที่นำไปสู่การประทุของอาชญากรรมที่เกี่ยวกับความผิดต่อชีวิตและร่างกาย เช่น คดีฆ่า ทำร้ายร่างกาย ข่มขืน ลักทรัพย์ ปล้น และค้ายาเสพติด¹⁹ และผลการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่านอกจากนั้นชุมชนยังสูญเสียทรัพยากรสาธารณะ ชุมชนขาดสภาพคล่อง ชุมชนได้รับมลพิษเสื่อมเสียชื่อเสียง

สรุปผลการศึกษา (Conclusion)

ผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้คนที่ดื่มต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการดำรงชีวิตในทุกด้าน และเป็นปัญหาที่ซับซ้อนในครัวเรือน ชุมชน ที่มีความรุนแรงและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น และการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า เหลือบางรายไม่ได้รับผลกระทบโดยตรงแต่ได้รับผลกระทบทางอ้อมจากความเครียดที่กังวลใจจนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและยังค้นพบว่าชุมชนขาดสภาพคล่อง ชุมชนได้รับมลพิษจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้อื่น

ข้อจำกัดของการวิจัย (Limitation)

การวิจัยเฉพาะพื้นที่ครั้งนี้ไม่สามารถเป็นตัวแทนประชากรหรือสะท้อนปัญหาในพื้นที่อื่นได้ ควรมีการศึกษาเพิ่มในพื้นที่อื่น เพิ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างรวมถึงใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสานและเพิ่มประเด็นวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้ความครอบคลุมมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ (Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ในบทบาทของพยาบาลวิชาชีพ ซึ่งกระทำกิจกรรมการพยาบาลได้ทั้งบทบาทอิสระ บทบาทกึ่งอิสระ บทบาทไม่อิสระ ควรนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในมิติการสร้างเสริมสุขภาพ และป้องกันผลกระทบจากปัญหา โดยการสร้างความตระหนักให้กับชุมชนเพื่อร่วมกันสร้างมาตรการควบคุมและป้องกันปัญหาจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รวมถึงการประยุกต์ใช้เป็นแนวปฏิบัติในการค้นหา คัดกรอง

และช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้อื่นโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาหรือพัฒนาแนวทางในการดูแลช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้อื่น รวมถึงการสร้าง ความแข็งแกร่งด้านจิตใจเพื่อการจัดการและเผชิญปัญหาให้กับเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้อื่น

กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgment)

ขอขอบคุณ ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.) หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ที่สนับสนุนงบประมาณการวิจัย ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือการวิจัย ตลอดจนองค์ความรู้ทางวิชาการ ขอขอบคุณบุคลากร และกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่วิจัย ที่สนับสนุนข้อมูลและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่ง

เอกสารอ้างอิง (References)

1. Jernigan DH, Ross CS. Commentary on Bosque-Prous et al. (2014): Alcohol advertising and older adults. *Addiction* 2014; 109(10): 644-1645.
2. Laslett AM, Room R, Waleewong O, Stanesby O, Callinan S. Harm to others from drinking: patterns in nine societies. Bangkok: World Health Organization; 2019.
3. World Health Organization. Global status report on alcohol and health 2018 [อินเทอร์เน็ต]. 2018 [เข้าถึงเมื่อ 20 มกราคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: https://www.paho.org/hq/index.php?option=com_docman&view=download&category_slug=technical-reports-7776&alias=46653-who-s-global-status-report-on-alcohol-and-health-2018-1&Itemid=270&lang=en
4. อรทัย วลีวงศ์, จินตนา จันทร์โคตรแก้ว, สุรศักดิ์ ไชยสงค์, ทักษพล ธรรมรังสี. รายงานโครงการศึกษาวิจัย การศึกษาผลกระทบของการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ต่อบุคคลรอบข้างผู้ดื่มในประเทศไทย (ระยะที่ 1) [อินเทอร์เน็ต]. 2558 [เข้าถึงเมื่อ 30 มกราคม 2563].

เข้าถึงได้จาก: <https://www.cas.or.th/wp-content/uploads/2016/03/Binder1.pdf>

5. รัศมี สังข์ทอง, กาญจน์สุนัษ บาลทิพย์, ถนอมศรี อินทนนท์, อุไรวรรณ พัฒนสัตยวงศ์, นูรตัสนิม อุมูดี. รายงานการวิจัยเรื่องผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่อบุคคลอื่น Harm to Others (HTO) from Alcohol Drinking. สงขลา: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา; 2562.

6. สิริกร นามลาบุตร, วราณิษฐ์ ลำไย. ลักษณะของภัยแล้งมือสองที่เกิดจากการดื่มของเยาวชนในสถานศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดหนองคาย (รายงานฉบับสมบูรณ์). สงขลา: ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา; 2561.

7. กลุ่มรายงานมาตรฐาน ข้อมูลเพื่อตอบสนอง Service Plan สาขาเสพติด กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์กระทรวงสาธารณสุข; 2565 [เข้าถึงเมื่อ 1 มีนาคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: <https://hdcservice.moph.go.th/hdc/reports/report.php?source=pformatted/format1>

8. ศิริพร จิรวัดนกุล. การวิจัยเชิงคุณภาพทางการพยาบาล: ระเบียบวิธีวิจัยและกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์; 2555.

9. Nayak MB, Patterson D, Wilsnack SC, Karriker-Jaffe KJ, Greenfield TK. Alcohol's Secondhand Harms in the United States: New Data on Prevalence and Risk Factors. Journal of studies on alcohol and drugs 2019; 80(3): 273–281.

10. ทานตะวัน สุรเดชาสกุล. ทบทวนองค์ความรู้: แอลกอฮอล์กับความรุนแรง [อินเทอร์เน็ต]. 2556 [เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: <https://alcoholrhythm.com/wpcontent/uploads/2019/04/14>

11. Callinan S, Laslett AM, Rekve D, Room R. Alcohol's harm to others: an international collaborative project. The International Journal of Alcohol and Drug Research 2016; 5(2): 25-32.

12. กันยปริณ ทองสามสี, อิสระ ทองสามสี. ความรุนแรงที่สืบเนื่องจากการดื่มสุรา: วิเคราะห์ข่าวในหนังสือพิมพ์รายวันระหว่างปี 2549-2558. ว.สังคมศาสตร์วิจัย 2561; 9(1): 7-26.

13. อรทัย วลีวงศ์. IHPP Fact sheet: “ภัยแล้งมือสอง” ผลกระทบจากการดื่มแอลกอฮอล์ต่อผู้อื่น [อินเทอร์เน็ต]. 2560 [เข้าถึงเมื่อ 19 มกราคม 2563]. เข้าถึงได้จาก: http://www.ihppthaigov.net/DB/publication/publication_newsletter_show.php?id=69

14. ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา. สุราสร้างภาระอะไรให้กับสังคมไทย [อินเทอร์เน็ต]. 2560 [เข้าถึงเมื่อ 1 ธันวาคม 2561]. เข้าถึงได้จาก: <https://dol.thaihealth.or.th/File/media/2f6b2110-62bb-47d1-ad97-f4419eb65fff.pdf>

15. กนกวรรณ จังอินทร์, สมเดช พินิจสุนทร. พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์และผลกระทบต่อครอบครัวของผู้ดื่มแอลกอฮอล์ที่เข้าบำบัดในโรงพยาบาลธัญญารักษ์อุดรธานี. ว.การพัฒนาสุขภาพชุมชน 2560; 5(3): 487-501.

16. อมรรรัตน์ อัครเศรษฐสกุล. พฤติกรรมและผลกระทบจากการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนตำบลหนองไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. ว.สมาคมพยาบาลสาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2556; 31(1): 101–109.

17. สาวิตรี อัยฉางค์กรชัย. ข้อเท็จจริงและตัวเลขเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในประเทศไทย พ.ศ.2559-2561. กรุงเทพฯ: สหมิตรพัฒนาการพิมพ์; 2562.

18. สุจิตตา ฤทธิมนตร์. การศึกษาเปรียบเทียบผลกระทบ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพของกัญชา เครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรื [วิทยานิพนธ์]. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2562.

19. Waleewong O. Alcohol and Crime, Violence, Peace and Security of Society. [Internet]. 2016 [cited 2022 August 10]. Available from: http://www.cas.or.th/wp-content/uploads/2016/05/ah_social_safety_20160512.pdf